

Timișoara, octombrie 2025: Impresii

De Getta Neumann

Mă simt bine la Timișoara. Centrul strălucește în soarele tomnatic, iar multe clădiri și-au recâștigat strălucirea de odinioară. Oamenii sunt zâmbitori, sau poate îi văd eu astfel, cu surâsul meu oglindit pe fețele lor? Ca de fiecare dată, am sentimentul că viața aici curge mai molcom, în sensul de confortabil, *cosy*, dar în același timp mai intens, mai vital: cu o bucurie de a trăi manifestă, cu idei care țâșnesc spontan și care, nu de puține ori, se și concretizează.

Mă plimb prin librării. Mă surprinde mereu promptitudinea cu care sunt traduse aparițiile recente, cât de mult se scrie și se publică, semn că se și citește, deși mi se explică adesea contrariul. La vedere sunt *Întoarcere la Lemberg* de Philip Sands, despre cei doi juriști evrei care, după Al Doilea Război Mondial, au introdus conceptele de „genocid” și „crime împotriva umanității”, precum și *Masacrul din 7 octombrie 2023*, al jurnalistului Amir Tibon de la ziarul de stânga *Haaretz*. Iată-mă ajunsă la temele care mă chinuie obsesiv de doi ani: situația din Israel și antisemitismul. O stafie bântuie lumea – stafia antisemitismului, parafrazând o frază celebră. Și totuși, în orașul meu natal, trăiesc un scurt intermezzo: aici, lumea pare a fi „normală”.

Am fost invitată să vorbesc despre „istoria de poveste” a evreilor timișoreni de către romancierul Adrian Petru Stepan, istoricul Călin Timoc și scriitorul Cristian Vicol, tineri intelectuali, organizatoare Patricia Lidia. Evenimentul a fost susținut de Librăria Carturești, de asociația Visit Timișoara, și de Comunitatea Evreilor care a pus la dispoziție spațiul și a fost de mare ajutor în toate. Evenimentul a avut loc la sinagogă, unde se aștepta un public numeros. Au venit mulți, deschiși la minte, dornici să cunoască mai multe. Am vorbit despre patrimoniul evreiesc, despre oameni deosebiți care au contribuit la bunăstarea și progresul orașului, despre încercările prin care au trecut evreii și despre responsabilitatea noastră de a păstra mărturiile trecutului. Totul a decurs firesc; publicul a urmărit prezentarea cu curiozitate și interes. La final, am ascultat înregistrări cu tatăl meu, rabinul dr. Ernest Neumann, o rugăciune, apoi *Szól a kakas már*, un cântec hasidic. Un prieten mi-a spus mai târziu că vecinii lui, din dreapta și din stânga, au cântat încet, împreună cu el. A fost emoționant. A fost... normal.

Am stat de vorbă și cu echipa care a decorat placajele ce protejează ferestrele și vitraliile Sinagogii din Fabric. Oameni însuflețiți de misiunea de a readuce sinagoga în atenția timișorenilor, de a-i oferi un aspect atrăgător, cucerțiți de frumusețea ei și de trecutul comunității care a clădit-o. O atitudine normală, încerc să mă conving. Doar că, în vremuri în care studenți evrei sunt hărțuiți și discriminați, artiști și muzicieni nu sunt bineveniți pe unele scene europene, în care cinematografia israeliană, tradițional critică față de politica guvernului, este boicotată, iar scriitori evrei nu mai sunt publicați, confuzia se instalează ușor: ce mai înseamnă, de fapt, „normal”?

Da, știu prea bine că postările și comentariile de pe rețelele sociale contrazic impresiile mele; că rezultatul alegerilor a fost pe muchie de cuțit; că rezultatele sondajelor de opinie privind minoritățile și Holocaustul sunt absurde, dar nu mai puțin dezastruoase și înfricoșătoare. Și totuși, sunt recunoscătoare că am trăit momente de seninătate și normalitate în orașul meu, iar acestea nu mi se pot lua. Nici convingerea că vom supraviețui și acestui val.

Toamna la Timisoara

In librării: *Masacrul din 7 octombrie 2023*

La sinagoga: Prelegerea « Istoria de poveste » a evreilor timisoreni